

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту вищої освіти
Національної академії педагогічних
наук України,

доктор педагогічних наук, доцент

І.І.Драч

«11» листопада 2021 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Поберецької Вікторії Василівни «Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Фаховий семінар проведено 08 листопада 2021 р. на базі відділу дослідницької діяльності університетів та відділу забезпечення якості вищої освіти (згідно з рішенням Вченої ради Інституту вищої освіти НАПН України протокол від 25.10.2021 № 12/3).

ПРИСУТНІ:

Співробітники відділу дослідницької діяльності університетів: Драч І. І., д. пед. н., доц., в.о. директора Інституту; Жиляєв І.Б., д.е.н., професор, головний науковий співробітник відділу; Луговий В. І. д. пед. н., проф., дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу; Мелков Ю. О., д. ф. н., головний науковий співробітник відділу (*участь у засіданні онлайн*); Петроє О. М., д. н. держ. управл., проф., завідувач відділу (*участь у засіданні онлайн*); Регейло І. Ю. д. пед. н., проф., головний науковий співробітник відділу (*участь у засіданні онлайн*) (6 осіб).

Співробітники відділу забезпечення якості вищої освіти: Таланова Ж.В., д.пед.н., доц., с.н.с., завідувач відділу (*участь у засіданні онлайн*); Слюсаренко О.М., д.пед.н., с.н.с., головний науковий співробітник відділу (*участь у засіданні онлайн*); Паламарчук О.Ф., к.пед.н., старший науковий співробітник відділу; Базелюк О.В., к.пед.н., старший науковий співробітник відділу (4 особи).

Аспірант: Поберецька В.В. здобувач наукового ступеня доктора філософії (аспірантка четвертого року навчання за освітньо-наукової програмою «Викладання і навчання у вищій освіті» Інституту вищої освіти НАПН України).

Запрошені: Калашнікова С.А., д. пед. н., проф., член кореспондент НАПН України, Ярошенко О.Г., д. пед. н., професор, дійсний член НАПН України; Отич О.М. д. пед. н., професор; Скиба Ю.А. д. пед. н., доцент (4 особи).

На засіданні присутні 14 осіб, у тому числі 12 докторів наук та 2 кандидати наук.

Головуючий: Таланова Ж.В., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач відділу дослідницької діяльності університетів.

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, доцент Драч І.І., директор Інституту вищої освіти НАПН України.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор Ярошенко О.Г., дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу інтеграції вищої освіти і науки;

доктор педагогічних наук Отич О.М., головний науковий співробітник відділу забезпечення якості вищої освіти.

СЛУХАЛИ: Виступ здобувача В.В. Поберецької, яка повідомила про основні результати дисертаційного дослідження, їх наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

СЛУХАЛИ:

Висновок рецензентів – доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України О.Г. Ярошенко; доктора педагогічних наук, головного наукового співробітника відділу інтеграції вищої освіти і науки О.М. Отич про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Поберецької Вікторії Василівни на тему «Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів», призначених рішенням Вченої ради Інституту вищої освіти НАПН України (протокол від 25 жовтня 2021 року № 12/3).

В обговоренні взяли участь: Луговий В.І., д. пед. н., проф., дійсний член НАПН України; Калашнікова С.А., д. пед. н., проф.; Слюсаренко О.М., д.пед.н., с.н.с.; Отич О.М., д. пед. н., проф.; Скиба Ю.А., д. пед. н., доц.; Таланова Ж.В., д.пед.н., доц., с.н.с.; Мелков Ю. О., д. ф. н.; Петроє О. М., д. н. держ. управл., проф.; Регейло І. Ю. д. пед. н., проф.

Тему дисертації затверджено Вченою радою Інституту вищої освіти НАПН України (протокол від 30.10.2017 р. № 10) та уточнено (протокол №9/1 від 08.07.2021).

1. Дисертація за змістом відповідає галузі знань 01 Освіта / Педагогіка і спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

2. **Актуальність теми дисертації** зумовлена реформуванням повної загальної середньої освіти в Україні відповідно до Концепції Нової української школи. Складні соціальні та економічні перетворення, що відбуваються в сучасному суспільстві, інтеграційні процеси в політичній, економічній і науково-технічній галузях суттєво впливають на процес освіти. Це проявляється в різних напрямках, видах, формах педагогічної інтеграції, які активно починають використовуватися на всіх шаблях освіти. В умовах глобалізації усіх сфер та насиченості інформаційного простору постає проблема становлення і розвитку особистості, здатної до комплексного осягнення світу та може знаходити зв'язки між явищами об'єктивної реальності. У суспільстві склалося нове розуміння головної мети освіти: формування готовності до саморозвитку, яке забезпечує інтеграцію особистості в національну світову культуру.

Якість змісту початкової освіти передбачає засвоєння дітьми не тільки уявлень про навколишній світ і самого себе, але і найбільш істотних, природних,

наочно представлених, доступних сприйняттю взаємозв'язків об'єктів і явищ навколишнього світу.

У зв'язку з цим виникає необхідність підготовки вчителя принципово іншого рівня, що дозволяє йому вільно орієнтуватися в нових умовах, використовувати можливості інтегрованого навчання. Розв'язання означеної проблеми передбачає вдосконалення підготовки майбутніх учителів початкових класів, оновлення її змісту, формування загальних та професійних компетентностей учителя, визначених у Професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)».

Тренди вищої освіти в Європі, зокрема в підготовці вчителів початкової школи, передбачають: сприяння розвитку студента як активного і відповідального громадянина, здатного до критичного мислення, розв'язання проблем, готового до навчання впродовж життя; зміну концепції викладання та залучення зовнішніх стейкхолдерів; навчання і викладання є колегіальним процесом, що передбачає співпрацю всередині закладу вищої освіти та між ЗВО і суспільством. Студенти також повинні мати справу з дослідженнями або діяльністю, пов'язаною з дослідженнями й інноваціями, на всіх рівнях вищої освіти, щоб розвинути критичний та творчий образ мислення, який дозволить їм віднаходити інноваційні рішення щодо викликів, що виникають.

Своєчасність й актуальність дослідження проблеми підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів зумовлені необхідністю розв'язання низки суперечностей між:

- соціальним запитом на підготовку висококваліфікованих учителів початкової освіти, здатних до формування в учнів цілісного уявлення про світ, та недосконалістю підготовки майбутніх учителів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів;

- практичною значущістю готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів та неналежною розробленістю науково-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах з урахуванням сучасних тенденцій.

3. Нові науково обґрунтовані теоретичні та/або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів полягають у тому, що вперше:

- визначено підготовку майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів як систематичну і цілеспрямовану діяльність всіх суб'єктів освітнього процесу, яка передбачає опанування теоретичними і методичними знаннями, необхідними для здійснення інтегрованого навчання учнів, формування у студентів позитивної мотивації та розуміння важливості інтегрованого навчання, здатності конструювати та проводити інтегровані заняття для учнів початкових класів.

– визначено критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-рефлексивний), показники (емоційно-ціннісне ставлення до навчання в коледжі та майбутньої професійної діяльності, вмотивованість до оволодіння теорією і практикою інтегрованого навчання, усвідомлене прийняття актуальності інтеграції в освіті; розуміння дидактичних принципів та особливостей інтегрованого навчання учнів початкової школи, психологічних особливостей учнів, структури та принципів побудови інтегрованих занять; обізнаність із методикою підготовки і проведення інтегрованих уроків, здатність самостійно конструювати зміст інтегрованого заняття, спрямованість до самопізнання та саморозвитку) та рівні – творчий (високий), творчо-репродуктивний (достатній), репродуктивно-творчий (середній), репродуктивний (низький) готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів;

– визначено комплекс педагогічних умов, дотримання яких сприяє підготовці майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів, а саме: формування мотивації майбутніх учителів початкових класів до здійснення інтегрованого навчання учнів; оновлення програмних результатів навчання та змісту підготовки майбутніх учителів початкових класів; забезпечення поетапного освоєння майбутніми вчителями початкової школи теоретичних та методичних особливостей інтегрованого навчання; використання потенціалу навчальної та виробничої практики для набуття досвіду проведення інтегрованого навчання учнів;

– розроблено та науково обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів, яка містить методологічно-цільовий, змістово-процесуальний та результативний блоки;

удосконалено:

– методику діагностики готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів: розроблено авторські анкети для оцінювання мотивації студентів до впровадження інтегрованого навчання;

– зміст та програмні результати навчання: доповнено особливостями інтегрованого навчання;

– *подальшого розвитку* набуло навчально-методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів: засоби навчання урізноманітнено інтегрованими завданнями з дисциплін.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського» (довідка про впровадження від 27.05.2021 р. № 01-09/138), Комунального вищого навчального закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка» (довідка про впровадження від 18.05.2021 р. № 227) та Комунального закладу «Балтський педагогічний фаховий коледж» (довідка про впровадження від 31.03.2021 р. № 99), Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» (довідка про впровадження від 17.06.2021 р. № 77/02 – 07/10).

4. Практичне значення отриманих результатів полягає у: доповненні змісту дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Педагогічні технології в початковій школі», «Методика навчання освітній галузі «Математика»», «Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»», «Методика навчання освітній галузі «Природознавство»», «Методика навчання освітній галузі «Суспільствознавство»» темами щодо особливостей реалізації інтегрованого навчання; оновлені завдань педагогічної практики та тематики курсових робіт студентів; розробленні методичних рекомендацій щодо впровадження моделі та реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів, програми семінару для викладачів «Підготовка студентів до реалізації інтегрованого змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти», програми діяльності студентського навчально-наукового об'єднання «Інтеграція в педагогічній теорії і практиці»; розробленні методики діагностування рівнів готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів.

5. Кількість наукових публікацій, повнота опублікованих результатів дисертації та особистий внесок здобувача до праць опублікованих у співавторстві.

Матеріали дисертації опубліковано у 13 (11 одноосібних) публікаціях, з яких 6 відображають основні наукові результати дисертації (1 – в електронному фаховому виданні України, 1 – у закордонному науковому періодичному виданні), 6 – апробаційного характеру, 2 – додатково висвітлюють наукові результати.

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Поберецька В. В. Впровадження інтегрованого навчання в початковій освіті: закордонний досвід. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2020. Вип. 3. С. 117–125.

2. Драч І.І., Поберецька В. В. Наукове обґрунтування моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2021. № 74., Т.2. С. 165–170.

3. Поберецька В. В. Організація і методика проведення дослідно-експериментальної роботи з підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. № 1 (48), С. 325–328.

4. Поберецька В. В. Впровадження в педагогічних коледжах педагогічних умов та моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал*. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 4 (108). С. 184–195.

5. Poberetska V. The pedagogical conditions of primary education teacher training in pedagogical colleges for integrated learning. *Modern Science — Moderní věda*. 2021 № 5 P.71–77.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Поберецька В. В. Інтегроване навчання учнів у початковій школі як наукова проблема. *Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника*: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., 24–25 жовтня 2019. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. Вип. 3. С. 103–115.

7. Поберецька В. В. Оцінювання готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 18 верес. 2020. Переяслав, 2020. С. 26–29.

8. Поберецька В. В. Теоретичні основи проблеми інтегрованого навчання учнів у початковій школі. *Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 08–09 жовт. 2020. Умань, 2020. С. 146–150.

9. Поберецька В. В. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів. *Science and Society: The 9th International scientific and practical conference October 1-2, 2020*. Forum Publishers, Copenhagen, Denmark. 2020. P. 59–64.

10. Драч І. І., Поберецька В. В. Модель підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів. *Педагогіка і психологія в сучасному світі: мистецтво навчати та навчатися*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 26–27 лют. 2021. Влоцлавек, Республіка Польща, 2021. С. 42–46.

11. Поберецька В. В. Результати впровадження в педагогічних коледжах педагогічних умов та моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів. *Освіта та наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 26–27 берез. 2021. Дніпро, 2021. С. 177–179.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

12. Поберецька В. В. Методика навчання літературного читання: навчальний посібник. Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 192 с.

13. Поберецька В. В. Дослідження ефективності впровадження в педагогічних коледжах педагогічних умов та моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів. *Український психолого-педагогічний науковий збірник*. Львів, 2021. № 22. С. 66–72.

У публікації [2] автором визначено підходи та принципи розробки моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів; етапи її реалізації.

У публікації [10] автором обґрунтовано доцільність використання традиційних та інноваційних форм і методів підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів.

6. Особистий внесок здобувача в науку.

До найвагоміших наукових положень, висновків та рекомендацій, що відзначаються новизною, науковою цінністю, слід віднести те, що авторкою вперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено модель

підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів та визначено комплекс педагогічних умов її реалізації.

7. Апробація основних результатів дослідження.

Основні положення та результати дослідження обговорено на засіданнях відділу дослідницької діяльності університетів Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України (2018–2021 рр.), на засіданнях кафедри педагогіки, психології та фахових методик гуманітарно-педагогічного факультету КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», апробовано під час лекцій, практичних, лабораторних та семінарських занять.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження доповідалися на науково-практичних конференціях різних рівнів:

– *міжнародних*: «Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи» (Умань, 2020), «Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір» (Луцьк, 2020); «Science and society» (Копенгаген, Данія, 2020); «Педагогіка і психологія в сучасному світі: мистецтво навчати та навчатися» (Влоцлавек, Республіка Польща, 2021); «Освіта та наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку» (Дніпро, 2020);

– *всукраїнських*: «Формування соціокультурної компетентності вчителя: зміст, традиції, інновації» (Глухів, 2016); «Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника» (Суми, 2019) «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку» (Переяслав-Хмельницький, 2020); «Формування компетентного фахівця в інноваційному освітньому середовищі України» (Бар, 2021);

– *регіональних вебінарах*: «Нова українська школа: упевнений поступ освітньої реформи» (Бар, 2021).

8. Відповідність вимогам до оформлення дисертації та дотримання академічної доброчесності.

За своєю структурою, рівнем, змістом, обсягом, актуальністю дослідження, науковою новизною, значущістю отриманих результатів та оформленням дисертаційна робота Поберецької В.В. відповідає вимогам, які пред'являються до оформлення дисертацій із зазначеного напрямку досліджень. За всіма ознаками робота відповідає вимогам п. 10 Тимчасового порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії. Дисертаційне дослідження не містить академічного плагіату. Перевірка проводилась сертифікованою програмою Unicheck. Рівень оригінальності тексту становить 94,6%. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело із дотриманням встановлених вимог.

9. Зауваження та дискусійні положення.

Дисертаційна робота Поберецької В. В. «Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів» є актуальною, самостійною і завершеною науковою працею, що має наукову

новизну, теоретичне й практичне значення. Дослідження містить декілька дискусійних положень, але вони не зменшують наукової новизни та практичної значущості

результатів дослідження і тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

ПОСТАНОВА СПІЛЬНОГО ЗАСІДАННЯ ВІДДІЛІВ

Дисертаційна робота Вікторії Василівни Поберецької «Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів» є завершеним науковим дослідженням, що містить наукові положення та нові науково обґрунтовані теоретичні й експериментальні результати проведеного особисто здобувачем дослідження, які мають істотне значення для галузі знань 01 Освіта/педагогіка, підтверджуються довідками про впровадження результатів дослідження й засвідчують особистий внесок здобувача в педагогічну науку.

Наукові праці В.В. Поберецької повно і адекватно відображають результати виконаного дисертаційного дослідження й відповідають вимогам академічної етики та доброчесності.

Дисертаційна робота В.В. Поберецької «Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів» за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості наукової та практичного значення здобутих результатів відповідає вимогам п.9, 10, 11 «Порядку проведення експерименту із присудження ступеня доктора філософії» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р. (зі змінами) та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Результати голосування присутніх на засіданні:

за прийняття постанови – 14, проти – немає, утрималися – немає.

Головуючий на засіданні:

доктор педагогічних наук, доцент;

старший науковий співробітник, завідувач відділу Ж. В. Таланова

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,

дійсний член НАПН України;

головний науковий співробітник

О. Г. Ярошенко

Рецензент:

доктор педагогічних наук,

старший науковий співробітник

О. М. Отич